

A történelmet valóban alaposan elferdítették. Úgy vélem, hogy a mostani demokrati-
zálódási folyamat egyik feladataként ezt a kérdést is meg kellene világítanunk, teljes
terjedelmében, és meg kell találnunk a szlovák nemzet és a magyar polgártársaink meg-
értéséhez vezető minden utat. Kétlem, hogy a jelenlegi felkorbácsolt szenvedélyek, a ré-
gebbi, vagy az újabb vádaskodások – mindkét részről – elősegítenék a nyugodt együtt-
élést.

[...] ²¹⁰

Új Szó, 1968. június 1. 1., 5. p.

28

**Pozsony, 1968. június 5. Az SZLKP KB Elnöksége elé terjesztett javaslat az SZLKP KB
nemzetiségi bizottságának létrehozására, amelynek fő feladata a nemzetiségek állam-
jogi helyzetének rendezésére vonatkozó javaslat kidolgozása lenne.**

N á v r h

na vytvorenie národnostnej komisie pri ÚV KSS

Dňa 30. apríla 1968 sa uskutočnila porada komunistov funkcionárov Kultúrneho
zväzu maďarských pracujúcich v ČSSR a Kultúrneho zväzu ukrajinských pracujúcich v
ČSSR, na ktorej sa prerokovali aktuálne otázky a problémy práce strany v oblasti národ-
nostných vzťahov a činnosti medzi obyvateľstvom maďarskej a ukrajinskej národnosti.²¹¹
Porada okrem zverejnenia komuniké odporučila aj niektoré konkrétne návrhy ako postu-
povať pri vypracovaní zásad štátoprávneho usporiadania národností na Slovensku a v
celej republike. V tejto súvislosti účastníci porady odporúčali, aby okrem vytvorenia prí-
slušných orgánov pre uskutočňovanie národnostnej politiky pri štátnych orgánoch, bola
vytvorená aj národnostná komisia pri ÚV KSS, v ktorej by pracovali súdruhovia sloven-
skej, maďarskej a ukrajinskej národnosti a riešili existujúce i vznikajúce problémy a svo-
jimi návrhmi predkladanými orgánom strany a tiež odporúčaniami pre komunistov pracu-
júcich v štátnych orgánoch by mohli účinne prispieť k dotvoreniu modelu postavenia
národností u nás.

Hlavným cieľom tejto komisie v súčasnom období by bolo, súčasne s prácou komi-
sie pre federatívne usporiadanie štátoprávnych vzťahov Čechov a Slovákov, vypracovať
návrh na štátoprávne usporiadanie postavenia maďarskej a ukrajinskej národnosti na
Slovensku.

210 A kihagyott részben Gustáv Husák a tömegtájékoztatási eszközök objektívitásának és felelősségteljes
hozzáállásának szükségességét hangsúlyozza a megoldásra váró kérdések tárgyalása során.

211 Lásd a 19. sz. dokumentumot.

Vychádzajúc z uvedeného a tiež z návrhu Akčného programu Komunistickej strany Slovenska o zo zásad Akčného programu KSČ odporúčame vytvoriť národnostnú komisiu pri ÚV KSS v tomto zložení:²¹²

1. s. dr. Vojtech Hatala, CSc., prof. Univerzity Komenského
 2. s. doc. Ladislav Olexa, CSc., tajomník Východoslovenského KV KSS
 3. s. dr. Ivan Kusý, riaditeľ Ústavu slovenskej literatúry SAV
 4. s. doc. Juraj Zvara, CSc., Univerzita Komenského
 5. s. Lavová Mária, Historický ústav SAV
 6. s. Dobos Ladislav, šéfredaktor Irodalmi Szemle
 7. s. Štefan Krivošík, riaditeľ Oblastného maďarského divadla v Komárne
 8. s. Jozef Szőke, šéfredaktor časopisu Új Ifjúság
 9. dr. Ľudovít Turczel,²¹³ Univerzita Komenského
 10. s. Bertalan Tolvaj,²¹⁴ riaditeľ ZDŠ Kráľovský Chlmec
 11. s. Andrej Kováč, CSc., Filozofická fakulta P. J. Šafárika v Prešove, člen predsedníctva Vs KV KSS
 12. s. Fedor Gulla, ved. tajomník ÚV Kultúrneho zväzu ukrajinských pracujúcich, Prešov
 13. s. dr. Ivan Vanát, Krajský pedagogický ústav, Prešov
 14. s. inž. Štefan Čipák, KNV Košice
 15. s. dr. Rudolf Szabó, ved. tajomník ÚV Csemadoku
 16. s. doc. Vasil Kapišovský, CSc., predseda ÚV KZUP-u
- Komisia pri spracovaní jednotlivých problémov bude spolupracovať s aktívom odborných pracovníkov. Spracované námety a návrhy komisia bude predkladať príslušným orgánom ÚV KSS.²¹⁵

SNA, ÚV KSS, k. 1206, géppel írt tisztázat

Összefoglalás: A kommunista párt, a Csemadok és az ukrán kulturális szövetség képviselőinek 1968. március 30-i megbeszélésén megállapodás született az SZLKP KB melletti nemzetiségi bizottság létrehozásáról. A szlovák, magyar és ukrán tagokból álló bizottság feladata az lenne, hogy a pártszervek és az állami szervezetben dolgozó kommunisták számára a nemzetiségek helyzetének rendezését célzó javaslatokat dolgozzon ki és terjesszen elő. Jelenlegi elsőrendű feladata az lenne, hogy kidolgozza a szlovákiai magyar és ukrán nemzetiség államjogi helyzetének rendezésére vonatkozó javaslatot. A létrehozni javasolt 16 fős bizottság magyar tagjai: Dobos László, Krivošík István, Szőke József, Turczel Lajos, Tolvaj Bertalan és Szabó Rezső.

212 A bizottság magyar nemzetiségű tagjainak személyére a Csemadok KB Elnöksége 1968. május 7-i ülésén tett javaslatot. (FKI, Csemadok irattára, E-XI-257.)

213 Az eredeti dokumentumban: Turcel.

214 Az eredeti dokumentumban: Tolvaj.

215 A javaslatot az SZLKP KB Elnöksége 1968. június 7-i ülésén vitatta meg és hagyta jóvá.

Dunaszerdahely, 1968. június 9. A Csemadok KB június 8–9-i ülésének határozata, amely szerint a KB kiáll a párt megújult politikája mellett, visszautasítja a márciusi állásfoglalás óta a Csemadokot ért támadásokat, a szövetségből kizártak ügyének felülvizsgálása céljából pedig rehabilitációs bizottságot hoz létre.

A Csemadok Központi Bizottsága 1968. június 8-9-i ülésének határozata

A Csemadok Központi Bizottsága idei V. ülésén megtárgyalta a Csemadok KB elnökségének a jelenlegi helyzetről és a jövő feladatairól, valamint a Csemadok KB 1968. március 12-i IV. ülésen elfogadott határozatának hatásáról és eredményeiről szóló beszámolóját és úgy döntött, hogy

- a beszámolóval és az abban foglalt következtetésekkel egyetért;
- 1968. november végéig összehívja a Csemadok rendkívüli X. országos közgyűlését;
- 1968. augusztus 15-től szeptember 15-ig a helyi szervezetek küldöttválasztó rendkívüli közgyűléseit;
- 1968. október 5-6-ra és 12–13-ra a járási szervezetek rendkívüli konferenciáit;
- titkos szavazással megválasztotta a Csemadok KB új elnökségét, elnökét, vezető titkárát és titkárát;
- végül a beszámoló és a vita alapján a következő határozatot hozta:

1. A Csemadok Központi Bizottsága egyértelműen és világosan leszögezi, hogy szervezetünk Csehszlovákia Kommunista Pártja megújult politikájának platformján áll, s minden tevékenységünk arra irányul, hogy a párt politikáját, a CSKP akcióprogramjában leszögeezett elveket szervezetünk életében érvényre juttassuk. A Csemadok Központi Bizottsága munkájának kiindulópontja és eszmei alapja a marxizmus–leninizmus, mely meghatározza elméleti s gyakorlati ténykedésünket. A Csemadok fennállása óta, jelenleg és a jövőben is a Csehszlovák Szocialista Köztársaság államiságának és egységének alapján áll. A csehszlovákiai magyarságot mint nemzetiséget e köztársaság szerves részének, építőjének és védelmezőjének tekintjük. Megingathatatlanul állunk a szocialista nemzetköziség eszméje, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság népeivel való együvé tartozás, a szocialista hazafiság és a nemzeti öntudat alapján. Munkánk céljának az emberek szocialista szellemben való nevelését tartjuk. A Csemadokot, mint a Nemzeti Front tagszervezetét Dél-Szlovákia társadalmi élete további kibontakoztatójának, az egészséges szocialista demokratizálódási folyamat egyik alakítójának tekintjük. A társadalmi problémák keretében a kommunista párt programja alapján és annak szellemében Csehszlovákia magyarságának érdekeit szem előtt tartva elősegítjük a nemzetiségi kérdés marxista–leninista megoldását.

Ezek azok az alapvető elvek, amelyekből a Központi Bizottság március 12-i ülésén jóváhagyott „Állásfoglalás” is kiindult.

2. A Csemadok Központi Bizottsága március 12-i ülésén elfogadott „Állásfoglalását” továbbra is helyesnek, a marxizmus alapján állónak, az egész köztársaság, a magyar nemzetiség és a kommunista párt politikája érdekeit és céljait szolgálónak tartja. Ezért az elnökséget továbbra is megbízza az „Állásfoglalásból” eredő feladatok teljesítésével.

3. A Csemadok Központi Bizottsága a leghatározottabban visszautasítja mindazokat a vádakokat és rágalmakat, melyek „Állásfoglalásunk” megjelenése óta különböző fóru-